

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 46/06-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. decembra 2006 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť J. Š., Ľ., A. Š., Ľ. a M. H., P., zastúpených advokátom Mgr. K. Š., P., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 615/93 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 615/93 porušil základné právo J. Š., A. Š. a M. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. J. Š., A. Š. a M. H. priznáva primerané finančné zadosťučinenie každému v sume po 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je im Okresný súd Bardejov p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. J. Š., A. Š. a M. H. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 19 949 Sk (slovom devätnásťtisícdeväťstoštyridsaťdeväť slovenských korún), ktorú je Okresný súd Bardejov povinný vyplatiť na účet ich advokáta Mgr. K. Š., P., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 46/06-12 z 22. februára 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. Š. (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“), A. Š. (ďalej len „sťažovateľ v 2. rade“) a M. H. (ďalej len „sťažovateľka v 3. rade“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 615/93.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 615/93 sa žalobou podanou okresnému súdu 1. júna 1993 sťažovatelia domáhajú vyrovnaní dedičských podielov z dedičstva po ich právnych predchodcoch. Podľa sťažovateľov okresný súd koná v ich veci so zbytočnými prietahmi, čím sa neustále predlžuje stav ich právnej neistoty a oddaľuje sa právoplatné skončenie sporu. Sťažovatelia okrem popisu procesných úkonov v predmetnej veci ďalej uviedli:

„Nakoľko od roku 1993 porušovateľ vec právoplatne nerozhodol vzbudzuje to u nás právnu neistotu a oprávnené pochybnosti, že porušovateľ ako orgán, ktorému bola zverená súdna moc je povinný vo veci rozhodnúť rýchlo a s najväčšou hospodárnosťou konania. Samotné časové odstupky medzi jednotlivými pojednávaniami nás len utvrdzujú, že porušovateľ zámerne prehliada čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Nakoľko sme

už vo vysokom veku trpíme rôznymi chorobami a to že vo veci nie je od roku 1993 právoplatne rozhodnuté nás psychicky ubíja a prestávame veriť, že uvedené súdne konanie bude ukončené ešte počas nášho života. Uvedený postup porušovateľa vzbudzuje u nás nedôveru v súdnu moc v Slovenskej republike.“

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľov zakotvené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Bardejove v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 615/1993 bolo porušené.

Porušovateľ je povinný vyplatiť, každému sťažovateľovi po 100.000,-Sk v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

Porušovateľ je povinný zaplatiť sťažovateľom trovy konania na účet ich právneho zástupcu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda JUDr. V. P. listom sp. zn. Spr. 986/06 z 24. októbra 2006 a právny zástupca sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom zo 14. novembra 2006.

2.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol:

„Aj keď je treba prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľov, že v konaní došlo k prieťahom, nešlo o prieťahy zavinené týmto súdom a z jeho pohľadu ani o prieťahy zbytočné.

Z obsahu spisu možno vyvodiť záver, že k prvému prieťahu došlo v čase od 28. 3. 1995 do 12. 4. 1996. Podaním právnej zástupkyne žalovaných bolo dňa 28. 3. 1995 zahlásené odvolanie proti rozsudku súdu zo dňa 3. 2. 1995, avšak dôvody tohto odvolania boli predložené súdu až po jeho urgencii dňa 12. 4. 1996, teda po viac ako jednom roku. Podľa v tom čase platného právneho stavu (§ 209 a § 210 O. s. p.) pritom chýbajúce dôvody podaného odvolania bránili súdu vec predložiť odvolaciemu súdu. Navyiac pred predložením spisu odvolaciemu súdu bolo zistené, že zomrela jedna z účastníčok konania (M. Š.) a tak v súlade s ustanovením § 104 ods. 3 O. s. p. bolo potrebné zistiť okruh do úvahy

prichádzajúcich dedičov, čo sa podarilo až dňa 16. 12. 1996, kedy notársky úrad po opakovaných urgenciách, okruh dedičov oznámil. V dôsledku uvedeného spis odvolaciemu súdu bol predložený až dňa 21. 3. 1997, čím síce došlo k prietahom, ale tieto neboli zavinené týmto súdom.

Dňa 20. 3. 2000 súd predložil spis Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o odvolaní podanom sťažovateľmi proti rozsudku zo dňa 1. 12. 1999, pričom, ako z obsahu spisu vyplýva, odvolací súd prvý úkon v odvolacom konaní urobil dňa 5. 9. 2002. Ak teda aj v tom čase došlo k prietahom v konaní, prietahy nemohli byť zavinené týmto súdom, ktorý je účastníkom konania pred Ústavným súdom SR.

Nezodpovedá skutočnosti tvrdenie sťažovateľov o nečinnosti súdu v čase od 10. 6. 2003 do 8. 3. 2004. Aj keď je pravdou, že v tom čase nebol vo veci nariadený termín pojednávania, súd nebol nečinný, lebo zabezpečoval na vec sa vzťahujúce listinné dôkazy a opakovane prebiehalo konanie o vznesenej námietke zaujatosti.

K prietahom v konaní opätovne došlo v čase od 8. 3. 2004 do 21. 6. 2005, ale rovnako ako v predchádzajúcich prípadoch, ani v tomto prípade nešlo o zbytočné prietahy zavinené súdom. Pojednávanie dňa 8. 3. 2004 bolo odročené na neurčito za účelom umožniť žalobcom, včítane sťažovateľov, v lehote jedného mesiaca špecifikovať petit svojej žaloby podľa údajov v katastri nehnuteľností a nie podľa pozemnoknižných údajov, ktorá povinnosť žalobcami, teda aj sťažovateľa, bola splnená až dňa 21. 6. 2005. Úpravou zo dňa 3. 8. 2005 bol následne nariadený termín pojednávania na deň 18. 10. 2005 a aj keď na tomto pojednávaní nebolo ešte opätovne meritórne rozhodnuté pre potrebu doplniť dokazovanie správou od katastra nehnuteľností, po doplnení dokazovania na nasledujúcom pojednávaní dňa 28. 11. 2005 bolo vo veci rozhodnuté rozsudkom. Proti tomuto rozsudku bolo sťažovateľmi podané odvolanie a spis dňa 16. 2. 2006 bol predložený Krajskému súdu v Prešove na rozhodnutie o tomto odvolaní. Konanie pred odvolacím súdom nie je doposiaľ skončené a je vedené pod sp. zn. 1 Co 53/06. (...)

Záverom prehlasujem, že súhlasím, aby podľa § 30 ods.2 zákona č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.“

2.2 Právny zástupca sťažovateľov vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedol:

„Z vyjadrenia porušovateľa zo dňa 24. 10. 2006 jednoznačne vyplýva, že došlo v konaní evidovanom na Okresnom súde v Bardejove pod č. k. 9 C 615/1993 k prietahom.

Porušovateľ tvrdí, že k prietahu došlo v čase od 28. 3. 1995 do 12. 4. 1996, ale z dôvodu, že právna zástupkyňa žalovaných zahlásila dňa 28. 3. 1995 odvolanie proti rozsudku zo dňa 3. 2. 1995 a samotné dôvody odvolania predložila až po urgencii porušovateľa dňa 12. 4. 1996, teda po viac ako jednom roku.

Sme toho názoru, že len čo sa súdne konanie začne má v ňom súd postupovať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ak právna zástupkyňa žalovaných zahlásila odvolanie proti rozsudku mal súd po uplynutí primeranej lehoty (napr. jedného mesiaca) urgovať predloženie dôvodov odvolania.

Ak porušovateľ neurgoval právnu zástupkyňu žalovaných v primeranej lehote na predloženie dôvodov odvolania spôsobil svojou nečinnosťou aj v tomto prípade prietahy v konaní.

Uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 5 Co 14/97-122 zo dňa 29. 4. 1997, ktorým bol zrušený rozsudok Okresného súdu v Bardejove č. k. 10 C 615/93-90 zo dňa 3. 2. 1995, bolo porušovateľovi doručené dňa 17. 7. 1997.

Po doručení zrušujúceho uznesenia KS v Prešove č. k. 5 Co 14/97-122 zo dňa 29. 4. 1997 bolo ďalšie pojednávanie vo veci nariadené až na deň 8. 9. 1999 (po vyše dvoch rokoch).

K uvedenému prietahu v konaní sa porušovateľ nevyjadril čo chápeme, ako jeho uznanie, že v konaní došlo k prietahom.

Porušovateľ tvrdí, že prietahy v konaní v čase od 8. 3. 2004 do 21. 6. 2005 sme zaviniли tým, že sme nešpecifikovali petit žaloby podľa údajov katastra.

Nemáme vedomosť, aby nám súd na pojednávaní konanom dňa 8. 3. 2004 uložil uvedenú povinnosť. Súd nás vyzval na špecifikáciu petitu až výzvou zo dňa 2. 6. 2005 a termín sme dodržali.

Ak tvrdí porušovateľ, že nám bola na pojednávaní konanom dňa 8. 3. 2004 uložená povinnosť špecifikovať petit žaloby, prečo nás vyzval až po šiestnástich mesiacov na doplnenie petitu.

Týmto svojim konaním porušovateľ len preukázal, že nemal záujem vec prejednať a rozhodnúť čo najrýchlejšie.

Súhlasíme, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil ak ústneho pojednávania o našom návrhu.”

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 9 C 615/93:

- 1. jún 1993 – sťažovatelia v 1. a 2. rade spolu so žalobcom v 3. rade (J. Š.) podali okresnému súdu „*návrh na začatie dedičského konania po poručiteľovi J. Š.*“ (ďalej len „poručiteľ“), ktorým sa domáhali opätovného prerokovania dedičstva proti žalovanému Š. Š. (ďalej len „dedič“), ktorý nadobudol majetok po poručiteľovi (žaloba bola vedená pod sp. zn. Nc 1338/93),
- 23. jún 1993 – sťažovatelia v 1. a 2. rade spolu so žalobcom v 3. rade (ďalej len „sťažovatelia a spol.“) doplnili žalobu tak, že žiadali opätovné prejednanie dedičstva nie len

po poručiteľovi, ale aj po jeho manželke, pretože dedič ich nevyplatil z dedičstva a tiež žiadali prerokovanie novoobjaveného majetku poručiteľa,

- 9. júl 1993 – spis bol prevedený z registra „Nc“ do registra „C“ pod sp. zn. 10 C 615/93,

- 3. november 1993 – okresný súd vo výzve zaslanej sťažovateľom a spol. konštatoval, že z ich podaní možno usúdiť, že sa domáhajú prerokovania novoobjaveného majetku poručiteľa a vyrovnania dedičských podielov, súčasne ich okresný súd pod hrozbou zastavenia konania vyzval, aby odstránili nedostatky žaloby (napr. presné označenie všetkých účastníkov),

- 30. november 1993 – sťažovatelia a spol. upravili žalobu, v ktorej presne vymedzili okruh účastníkov konania tak, že na strane žalobcov vystupoval: ako žalobca v 1. rade J. Š., t. j. syn poručiteľa a jeho manželky (ďalej len „žalobca v 1. rade“), žalobcami v 2. – 4. rade boli sťažovatelia v 1. a 2. rade a ich matka (ďalej len „žalobkyňa v 4. rade“), t. j. dedičia po bratovi žalobcu v 1. rade, žalobcami v 5. a 6. rade boli dedičia sestry žalobcu v 1. rade a žalobcami v 7. – 9. rade boli dedičia druhej sestry žalobcu v 1. rade (všetci spolu ďalej len „sťažovatelia a spol.“). Žaloba smerovala proti právnym nástupcom dediča, t. j. proti právnym nástupcom ďalšieho brata žalobcu v 1. rade, ktorý zdedil majetok po poručiteľovi a jeho manželke (spolu ďalej len „žalovaní“),

- 6. december 1993 – okresný súd vyzval sťažovateľov a spol., aby spoločne a nerozdielne zaplatili súdny poplatok za žalobu,

- 13. december 1993 – sťažovatelia a spol. zaplatili súdny poplatok,

- 4. január 1994 – okresný súd nariadil pojednávanie na 20. január 1994 s tým, že žalobcu v 1. rade vyzval, aby predložil listiny z katastra k pozemkom, ku ktorým sa domáhal vyrovnania dedičských podielov,

- 18. január 1994 – žalovaní si ustanovili právnu zástupkyňu,

- 20. január 1994 – po vypočutí účastníkov konania bolo pojednávanie odročené na neurčito s tým, že sťažovatelia a spol. predložia výpisy z pozemkovej knihy a identifikáciu parciel, ku ktorým sa domáhajú vyrovnania dedičských podielov,

- 26. január 1994 – okresný súd vyzval sťažovateľa v 1. rade, aby od roľníckych družstiev združujúcich pozemky poručiteľa a jeho manželky predložil potvrdenia o tom, kedy tieto pozemky dostali do užívania,

- 31. január 1994 – právna zástupkyňa žalovaných predložila okresnému súdu potvrdenia o založení poľnohospodárskych družstiev obhospodarujúcich pozemky poručiteľa a jeho manželky,
- 7. február 1994 – sťažovateľ v 1. rade reagoval na výzvu okresného súdu z 26. januára 1994,
- 10. február 1994 – žalobca v 1. rade zaslal okresnému súdu listiny, k predloženiu ktorých boli sťažovatelia a spol. zaviazaní na pojednávaní 20. januára 1994 a okresný súd súčasne nariadil pojednávanie na 7. marec 1994 (sťažovateľovi v 1. rade sa nepodarilo doručiť predvolanie a v spise nie je doručka o doručení predvolania sťažovateľovi v 2. rade),
- 7. marec 1994 – po vypočutí prítomných účastníkov konania bolo pojednávanie odročené na neurčito „za účelom znovu predvolania všetkých účastníkov konania“,
- 21. december 1994 – okresný súd nariadil pojednávanie na 9. január 1995,
- 9. január 1995 – po zistení, že žalobca v 7. rade zomrel, bolo pojednávanie odročené na neurčito za účelom zistenia, či jeho dedičia vstupujú do konania,
- 18. január 1995 – okresný súd nariadil pojednávanie na 3. február 1995 a súčasne vyzval právnych nástupcov zomrelého žalobcu v 7. rade, aby oznámili, či vstupujú do konania s poučením, že ak v stanovenej lehote nebudú na výzvu reagovať, bude to považovať okresný súd za nezáujem vstúpiť do konania,
- 3. február 1995 – po vypočutí prítomných účastníkov konania okresný súd vyhlásil vo veci rozsudok, ktorým žalobcovi v 1. rade, sťažovateľom v 1. a 2. rade a žalobkyni v 4. rade potvrdil ich dedičské podiely k časti majetku po poručiteľovi a jeho manželke a vo zvyšnej časti ich nárok zamietol a rovnako zamietol v celku nárok žalobcov v 5. – 9. rade,
- 28. marec 1995 – žalovaní podali proti rozsudku neodôvodnené odvolanie,
- 29. máj 1995 – sťažovateľovi v 1. rade bol po opakovaných pokusoch z dôvodu jeho hospitalizácie doručený rozsudok,
- 1. august 1995 – zákonná sudkyňa dala pokyn na doručenie rozsudku sťažovateľovi v 1. rade (rozsudok mu bol doručený už 29. mája 1995),
- 5. október 1995 – okresný súd vyzval manželku sťažovateľa v 1. rade, aby oznámila adresu, na ktorú bude možné sťažovateľovi v 1. rade doručiť rozsudok do vlastných rúk,
- 11. október 1995 – rozsudok bol opätovne doručený sťažovateľovi v 1. rade,

- 10. január 1996 – zákonná sudkyňa dala pokyn na opätovné doručenie rozsudku sťažovateľovi v 1. rade a právnu zástupkyňu žalovaných vyzvala, aby doplnila dôvody odvolania, ktoré podala 28. marca 1995,
- 15. január 1996 – sťažovateľovi v 1. rade bol opätovne doručený rozsudok,
- 13. február 1996 – právna zástupkyňa žalovaných žiadala, aby okresný súd vyžiadal od sťažovateľa v 1. rade listinu, do ktorej chcela nahliadnuť,
- 20. marec 1996 – okresný súd opätovne vyzval právnu zástupkyňu žalovaných, aby doplnila dôvody odvolania s tým, že jej žiadosti na vyzvanie sťažovateľa v 1. rade nemožno vyhovieť, pretože dokazovanie vo veci už bolo skončené,
- 12. apríl 1996 – žalovaní predložili odôvodnené odvolanie,
- 24. apríl 1996 – okresný súd zaslal odvolanie žalovaných na vyjadrenie sťažovateľom a spol. (pri doručovaní bolo zistené, že žalobkyňa v 4. rade – matka sťažovateľov v 1. a 2. rade, zomrela),
- 9. máj 1996 – sťažovatelia v 1. a 2. rade sa vyjadrili k odvolaniu žalovaných,
- 23. máj 1996 – okresný súd žiadal, aby mu Okresný súd Prešov oznámil okruh dedičov po zomrelej žalobkyni v 4. rade a súčasne vyzval notárku, aby oznámila, v akom štádiu je dedičské konanie po zomrelom žalobcovi v 7. rade,
- 30. máj 1996 – okresnému súdu bola od Okresného súdu Prešov vrátená nevybavená žiadosť s poznámkou, že pre zistenie požadovaných údajov je potrebné uviesť dátum úmrtia žalobkyne v 4. rade,
- 10. december 1996 – okresný súd vyzval notárku, aby oznámila okruh dedičov po zomrelom žalobcovi v 7. rade,
- 16. december 1996 – notárka oznámila okresnému súdu okruh dedičov po zomrelom žalobcovi v 7. rade,
- 17. december 1996 – sťažovateľ v 2. rade zaslal okresnému súdu notárom vydané potvrdenie o okruhu dedičov po jeho matke - žalobkyni v 4. rade,
- 3. marec 1997 – okresný súd zaslal odvolanie žalovaných aj dedičom po zomrelom žalobcovi v 7. rade a spis zaslal Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) na konanie o odvolaní žalovaných,
- 26. marec 1997 – spis bol doručený krajskému súdu,

- 29. apríl 1997 – krajský súd uznesením sp. zn. 5 Co 14/97 z dôvodu procesných pochybení a nedostatočne zisteného skutkového stavu zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie,
- 17. júl 1997 – spis bol vrátený okresnému súdu,
- 21. august 1997 – okresný súd doručoval uznesenie krajského súdu účastníkom konania,
- 26. august 1997 – právna zástupkyňa žalovaných oznámila okresnému súdu, že zomrela žalovaná v 4. rade,
- 28. august 1997 – okresnému súdu bola vrátená nedoručená zásielka s uznesením krajského súdu adresovaná žalobcovi v 1. rade s poznámkou „*zomrel*“,
- 19. december 1997 – okresný súd zisťoval u notára okruh dedičov po zomrelej žalovanej v 4. rade,
- 7. január 1998 – notárka oznámila okresnému súdu okruh dedičov po zomrelej žalovanej v 4. rade,
- 6. august 1999 – okresný súd nariadil pojednávanie na 8. september 1999, z príslušného Okresného úradu B., katastrálny odbor (ďalej len „okresný úrad“) si vyžiadal listy vlastníctva k sporným pozemkom a dedičom po zomrelom žalobcovi v 1. rade a zomrelej žalovanej v 4. rade oznámil, že zo zákona vstupujú namiesto nich do konania ako účastníci (predvolanie na pojednávanie doručoval okresný súd aj zomrelému žalobcovi v 7. rade napriek tomu, že o jeho úmrtí vedel už od 9. januára 1995 a okruh jeho dedičov mu bol známy už 16. decembra 1996),
- 13. august 1999 – okresný súd zisťoval okruh dedičov po zomrelom žalobcovi v 7. rade napriek tomu, že mu to bolo známe už 16. decembra 1996,
- 6. september 1999 – dedička po žalobcovi v 1. rade udelila splnomocnenie na jej zastupovanie v spore svojej sestre - sťažovateľke v 3 rade,
- 8. september 1999 – po vypočutí účastníkov a vyhlásení žalovanej v 1. rade, že súhlasí s vyrovnaním dedičských podielov, avšak iba okrem majetku, ktorý jej manžel (dedič) nadobudol kúpou od jeho rodičov, t. j. od poručiteľa a jeho manželky, bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu urgencie okresného úradu zaslať aktuálne listiny k sporným pozemkom,
- 9. september 1999 – okresný úrad oznámil okresnému súdu, že žiadané listy vlastníctva sa „*v KN nenachádzajú*“,

- 29. október 1999 – okresný súd nariadil pojednávanie na 30. november 1999 a súčasne zaslal okresnému úradu listy vlastníctva k sporným pozemkom, ktoré mal v spise, a žiadal o ich aktuálne znenie,
- 10. november 1999 – okresnému súdu boli doručené vyžiadané listy vlastníctva,
- 30. november 1999 – pojednávanie bolo bez meritórneho prerokovania veci odročené na 1. december 1999 za účelom vyhlásenia rozsudku (na odročené pojednávanie účastníci konania neboli predvolaní),
- 1. december 1999 – okresný súd iba v prítomnosti sťažovateľky v 3. rade, ktorá bola prítomná aj na predchádzajúcom pojednávaní (ostatní účastníci neboli predvolaní), vyhlásil rozsudok, ktorým sčasti vyhovel žalobnému návrhu a sčasti návrh zamietol [rozsudok bol vyhlásený už pod sp. zn. „9 C“ (k zmene zákonnej sudkyne nedošlo) a vo vyhovujúcej časti nadobudol právoplatnosť 26. januára 2000],
- 18. január 2000 – sťažovatelia a spol. sa odvolali proti rozsudku,
- 31. január 2000 – okresný súd zaslal odvolanie na vyjadrenie žalovaným,
- 7. február 2000 – právna zástupkyňa žalovaných sa vyjadrila k odvolaniu sťažovateľov a spol.,
- 14. marec 2000 – okresný súd zaslal spis krajskému súdu na odvolacie konanie,
- 20. marec 2000 – spis bol doručený krajskému súdu,
- 22. január 2003 – krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 Co 22/00 sčasti potvrdil a sčasti zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o zamietnutí žaloby a v rozsahu zrušenia vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie,
- 20. február 2003 – spis bol vrátený okresnému súdu,
- 26. február 2003 – okresný súd nariadil pojednávanie na 17. apríl 2003 a účastníkom konania doručoval rozsudok krajského súdu,
- 10. apríl 2003 – sťažovatelia namietali zaujatosť zákonnej sudkyne,
- 14. apríl 2003 – právna zástupkyňa žalovaných predložila okresnému súdu aktuálne výpisy z pozemkovej knihy ohľadom sporných pozemkov a súčasne oznámila, že príslušný okresný úrad jej oznámil, že rozhodnutie Krajskej prokuratúry v K., ktorým sťažovatelia a spol. argumentovali, je neúčinné, preto žiadala odročiť pojednávanie nariadené na 17. apríl 2003 s tým, že bude nariadené až po zadovážení oficiálneho vyjadrenia od okresného úradu k tejto veci,

- 15. apríl 2003 – okresný súd zrušil pojednávanie nariadené na 17. apríl 2003,
- 29. apríl 2003 – zákonná sudkyňa sa vyjadrila k sťažovateľmi uplatnenej námietke zaujatosti a spis bol zaslaný krajskému súdu,
- 23. máj 2003 – krajský súd uznesením sp. zn. 2 NcC 24/03 rozhodol, že zákonná sudkyňa krajského súdu nie je vylúčená z prerokovania a rozhodnutia veci,
- 10. jún 2003 – spis bol vrátený okresnému súdu,
- 16. jún 2003 – okresný súd vyzval sťažovateľov a spol., aby predložili aktuálne listy vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam a aby v ich zmysle upravili žalobu, súčasne okresný súd vyzval okresný úrad, aby oznámil, z akého dôvodu nedošlo k zápisu v katastri nehnuteľnosti „*v zmysle prípisu Krajskej prokuratúry v K.*“,
- 7. august 2003 – príslušný okresný úrad oznámil okresnému súdu, že k zápisu v zmysle prípisu Krajskej prokuratúry v K. z r. 1960 nedošlo, pretože úrad eviduje listiny až od r. 1964,
- 22. august 2003 – krajský súd postúpil okresnému súdu na ďalšie konanie podanie sťažovateľov, ktorým namietali zaujatosť zákonnej sudkyne (išlo o kópiu podania, ktoré bolo okresnému súdu doručené 10. apríla 2003),
- 12. september 2003 – zákonná sudkyňa sa vyjadrila k podaniu sťažovateľov s tým, že aj keď sa necíti byť „*vylúčená z prejednávania veci*“, nebráni sa, aby vec bola pridelená inému sudcovi a spis bol zaslaný krajskému súdu,
- 23. september 2003 – spis bol doručený krajskému súdu,
- 5. október 2003 – krajský súd vrátil spis bez vybavenia okresnému súdu s odôvodnením, že ide o tú istú námietku zaujatosti, o ktorej už krajský súd rozhodol,
- 4. december 2003 – okresný súd žiadal z okresného úradu aktuálne listy vlastníctva k sporným pozemkom,
- 18. december 2003- okresnému súdu bol doručený jeden z vyžiadaných listov vlastníctva,
- 19. december 2003 – okresný súd nariadil pojednávanie na 8. marec 2004,
- 30. december 2003 – okresný súd urgoval okresný úrad, aby predložil aj ďalšie vyžiadané listy vlastníctva,
- 16. január 2004 – okresnému súdu boli doručené ďalšie vyžiadané listy vlastníctva,
- 28. január 2004 – okresný súd doručoval účastníkom konania uznesenie krajského súdu z 23. mája 2003, ktorým bolo rozhodnuté o námietke zaujatosti,

- 25. február 2004 – sťažovatelia sa vyjadrili k sporu a upresnili svoje nároky,
- 8. marec 2004 – po vypočutí účastníkov bolo pojednávanie odročené na neurčito s tým, že sťažovateľom a spol. bola uložená povinnosť upresniť žalobný petit podľa údajov v listoch vlastníctva, a nie podľa pozemkovoknižných údajov,
- 13. apríl 2004 – sťažovatelia predložili okresnému súdu „upresnený žalobný petit“,
- 2. jún 2005 – okresný súd zaslal sťažovateľom a spol. výzvu v zmysle povinnosti uloženej im na pojednávaní 8. marca 2004,
- 21. jún 2005 – sťažovatelia upravili žalobný petit podľa údajov z listov vlastníctva a predložili aj ich aktuálne znenie,
- 3. august 2005 - okresný súd nariadil pojednávanie na 18. október 2005,
- 19. august 2005 – okresný súd vyzval žalovaných, aby sa vyjadrili k novej špecifikácii žalobného petitu,
- 18. október 2005 – pojednávanie bolo odročené na 24. november 2005 z dôvodu vyžiadania ďalších listín z okresného úradu,
- 7. november 2005 – okresný súd zrušil nariadený termín pojednávania z dôvodu neprítomnosti zákonnej sudkyne a nariadil nový termín na 28. november 2005,
- 16. november 2005 – okresnému súdu boli z okresného úradu doručené vyžiadané listiny,
- 28. november 2005 – okresný súd na pojednávaní rozsudkom žalobu zamietol,
- 29. december 2005 – zákonná sudkyňa žiadala o predĺženie lehoty na vypracovanie rozsudku, pričom lehota jej bola predĺžená do 15. januára 2006,
- 3. február 2006 – sťažovatelia sa odvolali proti rozsudku,
- 21. február 2006 – spis bol predložený krajskému súdu, ktorý o odvolaní sťažovateľov koná pod sp. zn. 1 Co 53/06.

Konanie na krajskom súde nebolo doposiaľ skončené.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov (...).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 615/93 o žalobe sťažovateľov a spol. o vyrovnanie dedičských podielov došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

V súvislosti s hodnotením uvedených kritérií ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľky v 3. rade došlo k procesno-právnomu nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene pôvodného účastníka konania na strane žalobcu, a to na základe univerzálnej sukcesie (dedenie). Keďže univerzálna sukcesia (na rozdiel od singulárnej sukcesie) vyvoláva automaticky aj procesno-právne nástupníctvo (sukcesiu), konajúci súd nemusel o pripustení tejto zmeny rozhodnúť svojím uznesením. Keďže pri zmene účastníkov nedochádza k vzniku nového procesno-právneho vzťahu, ale k procesno-právnomu nástupníctvu do už existujúceho procesno-právneho vzťahu (napr. I. ÚS 52/01), ústavný súd nemal pochybnosť o tom, že sťažovateľka v 3. rade môže uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prietahov aj pre štádium konania, ktoré tejto zmene predchádzalo.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, podľa názoru ústavného súdu sa po právnej stránke nejde o zložitú vec, keďže úlohou okresného súdu bolo zistenie, či sú splnené podmienky pre vyrovnanie dedičských podielov v zmysle § 13 a nasl. zákona Slovenskej národnej rady č. 293/1992 Zb. o úprave niektorých vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov. Ústavný súd pripúšťa určitý stupeň skutkovej náročnosti (zisťovanie stále sa rozširujúceho okruhu účastníkov), avšak posudzovanú dĺžku konania v danom prípade nebolo možné pripísať iba zložitosti veci, ale, ako to bude v ďalšom vyhodnotené, aj správaniu (postupu) okresného súdu a účastníkov konania.

2. Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia čiastočne prispeli k predĺženiu konania podaním nekvalifikovanej žaloby, ktorú upravili až po výzve okresného súdu zo 16. júna

2003 a z 2. júna 2005 dňa 21. júna 2005, ako aj podaním neúspešnej námietky zaujatosti proti zákonnej sudkyni, o ktorej sa rozhodol krajský súd 23. mája 2003 tak, že táto nebola vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci. Aj keď uplatnenie námietky zaujatosti je procesným právom každého účastníka konania, sťažovatelia sú v dôsledku jeho využitia povinní strpieť predĺženie konania, ktoré nemožno pripočítať na ťarchu konajúceho súdu.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný alebo nevykazoval relevantnú procesnú činnosť v období:

- od 7. marca 1994 – do 21. decembra 1994, t. j. viac ako 9 mesiacov,
- od 28. marca 1995 – do 12. apríla 1996, t. j. viac ako 12 mesiacov, čo napokon vo svojom vyjadrení z 24. októbra 2006 uznal aj predseda okresného súdu,
- od 30. mája 1996 – do 10. decembra 1996, t. j. viac ako 6 mesiacov, pričom v tomto období okresný súd zisťoval okruh dedičov po zomrelom žalobcovi v 7. rade,
- od 7. januára 1998 – do 6. augusta 1999, t. j. takmer 1 rok a 7 mesiacov.

Okresný súd teda počas takmer štyroch rokov vo veci nevykonával žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ako navrhovatelia v napadnutej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedeným zbytočným priet'ahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale predovšetkým v dôsledku postupu súdu napriek tomu, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu, tak ako je to uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu v predmetnej veci bolo okresným súdom meritórne rozhodnuté, neprichádza v okolnostiach daného prípadu do úvahy prikázať okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov [§ 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia sa domáhali aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume po 100 000 Sk pre každého ako zadosťučinenia za to, že „*súd vo veci právoplatne nerozhodol ani po vyše 12 rokov od začatie konania*“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nie je pre sťažovateľov dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľom aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na dlhodobú neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu, ako aj na podiel sťažovateľov na vzniknutých prietáchoch, považuje za primerané priznať každému v sume po 50 000 Sk, tak ako je to uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na náhradu trov, avšak ich výšku nešpecifikoval.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2005 pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov je 2 000, 80 Sk a hodnota režijného paušálu je 150 Sk. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2006 pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov je 2 184 Sk a hodnota režijného paušálu je 164 Sk.

Ústavný súd priznal sťažovateľom nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2005 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) v sume 12 905 Sk vrátane dvojnásobku režijného paušálu, ako aj náhradu trov za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2006 (vyjadrenie zo 14. novembra 2006) v sume 7 044 Sk vrátane režijného paušálu, čo predstavuje celkovú sumu 19 949 Sk, tak ako je to uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2006